

I. Híres tudósok és munkásságuk (10 pont)

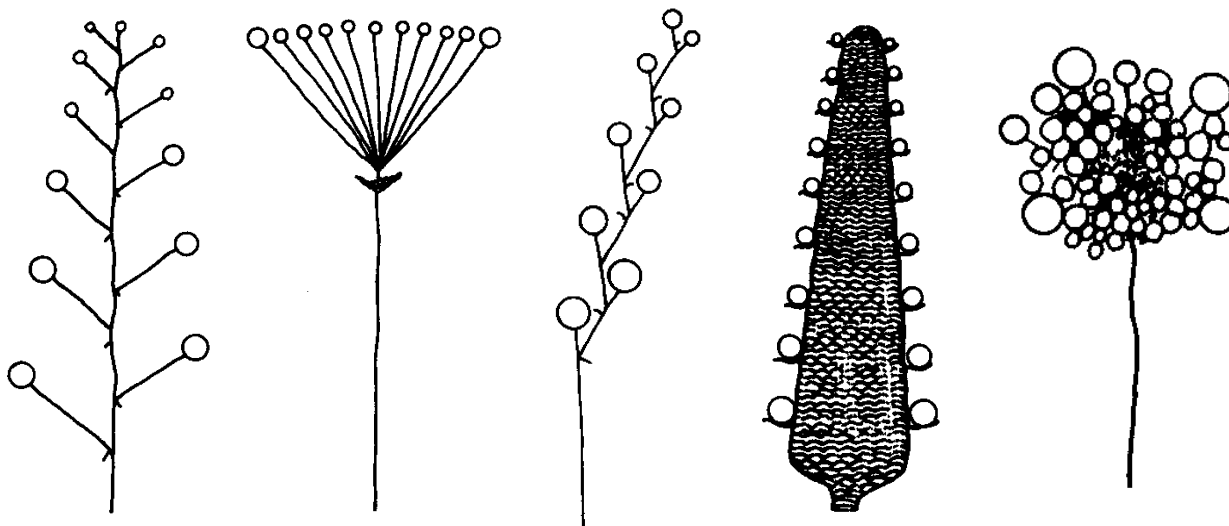
Azonosítsd a felsorolt felfedezéseket a betűkkel jelölt tudósokkal valamint életrajzi adataikkal és írd a megfelelő betűjeleket az állítások mögötti négyzetekbe!

Megfestve tanulmányozták az idegsejteket; nevükhöz fűződik az a felismerés, hogy az idegrendszer sok, különálló idegsejtből áll. Munkásságukért megosztva Nobel-díjat kaptak.	1)	6)
A vérkeringés felfedezője, a vérkörök leírója. Leírja a szív működését, az artériák és vénák szerepét. Felismeri, hogy a vér egy irányban áramlik és hogy a vénás billentyűk akadályozzák a vér visszaáramlását.	2)	7)
A C-vitamin felfedezője. Az aszkorbinsav szervezetünkben betöltött feladatának és a biológiai oxidáció folyamatának kutatásáért 1937-ben Nobel díjat kapott.	3)	1893-1986
A hormonrendszer egyik legelső kutatója, a „hormon” elnevezés tőle származik. Leírta a hasnyálmirigy működését. Tisztázta a szívizom automatikus működésének elvét is. (.....-féle szív-tüdő készítmény)	4)	8)
Kutatta a belső fül csigájának működését, nevéhez fűződik annak felismerése, hogy a különböző magasságú hangok a csiga különböző részein keltenek ingerületet. Kutatásaiért 1961-ben Nobel-díjat kapott.	Békésy György	9)
Kutyákon végzett kísérletei alapján leírta a feltételes reflexek lényegét. Vizsgálta a nyálmirigyek és a hasnyálmirigy beidegzését. Megfigyelte az ingertársítás jelenségét; kimutatta, hogy a társítás létrejötte után a társított inger önmagában is kiváltja az eredeti ingerhez tartozó válaszreakciót. Kutatásaiért 1904-ben Nobel-díjat kapott.	5)	10)

A) Ernest Henry Starling B) William Harvey C) Iván Petrovics Pavlov D) Szent-Györgyi Albert E) Camillo Golgi és Santiago Ramon y Cajal	A) 1899-1972 B) 1844-1926 és 1852-1934 C) 1866-1927 D) 1849-1936 E) 1578-1657
--	---

II. Virágzatok (6 pont)

Keress meg a táblázatból hiányzó kifejezések helyét!

Virágzat neve	fürt	2)	förgő	4)	5)
Példa	1)	húsos som	3)	kukorica	fehér here

- A) fejecskevirágzat
- B) tarka nőszirm
- C) ernyővirágzat
- D) sárga gyűszűvirág
- E) torzsavirágzat

6) Melyiket soroljuk a bogas virágzatok közé?

- A) balról az első rajzon lévő
- B) balról a második rajzon lévő
- C) balról a harmadik rajzon lévő
- D) balról a negyedik rajzon lévő
- E) balról az ötödik rajzon lévő

III. Halak, kétéltűek és hüllők összehasonlítása (16 pont)

Írd a megfelelő betűjelet az állítások mögötti négyzetekbe annak megfelelően, hogy az állítás csak a halakra, csak a kétéltűekre, csak a hüllőkre, a halakra és a kétéltűekre vagy a kétéltűekre és a hüllőkre vonatkozik!

A) halak B) kétéltűek C) hüllők D) halak és kétéltűek E) kétéltűek és hüllők

1)	minden fajuk kloakás	☐	9)	bőrhámjukon szaruréteg nem található	☐
2)	egy vérkörös a keringésük	☐	10)	szívükön csak oxigénszegény vér áramlik át	☐
3)	átalakulással fejlődnek	☐	11)	végtagjaik az ötujjú típus szerint épülnek fel	☐
4)	két vérkörös a keringésük	☐	12)	tüdejük mellett a bőrlégzésnek kicsi a jelentősége	☐
5)	utóvese még nem alakul ki	☐	13)	tüdejük légzőfelülete körülbelül a testfelület nagyságrendje	☐
6)	szaporodásuk független a víztől	☐	14)	csontszövetből felépülő fogazata egyik fajnak sincs	☐
7)	tojást raknak vagy álelevenszülők	☐	15)	tüdejüket a bordaközi izmok összehúzódása tágítja	☐
8)	külső megtermékenyítés jellemző	☐	16)	tüdejük mellett a bőrlégzés legalább olyan fontos az oxigénfelvételben	☐

IV. Mohák és harasztok kétszakasos fejlődésmenetének összehasonlítása (12 pont)

Írd a megfelelő betűjelet az állítások mögötti négyzetekbe annak megfelelően, hogy az állítás csak a mohákra, csak a harasztokra, mindkettőre vagy egyikre sem vonatkozik!

A) mohák fejlődésmenete B) harasztok fejlődésmenete C) mindkettő D) egyik sem

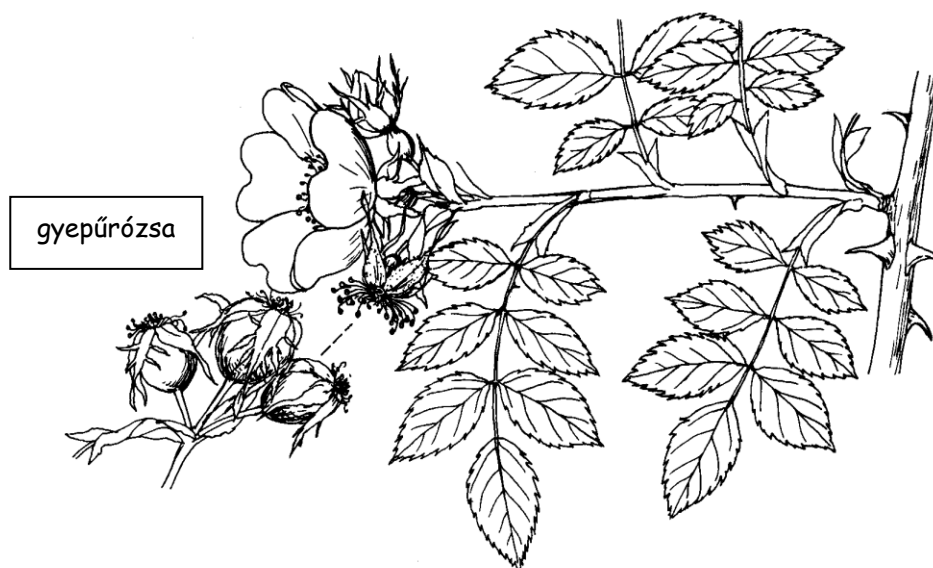
1)	spórái haploidok (n)	☐	7)	a kifejlett növény diploid (2n) sejtekből áll	☐
2)	előtelepe fonalas szerkezetű	☐	8)	ivartalan életszakasza hosszabb, mint az ivaros	☐
3)	előtelepe haploid (n) sejtekből áll	☐	9)	a hímivarsejt vízben úszva közelíti meg a petesejtet	☐
4)	hímivarú spóráját pollennek is nevezzük	☐	10)	a spórák az előtelepen kialakuló spóratartóban képződnek	☐
5)	az ivarszervek az előtelepen alakulnak ki	☐	11)	spóratartói a levelek fonákán vagy külön hajtáson találhatóak	☐
6)	a kifejlett növény haploid (n) sejtekből áll	☐	12)	a megtermékenyült petesejt osztódása hozza létre az előtelepet	☐

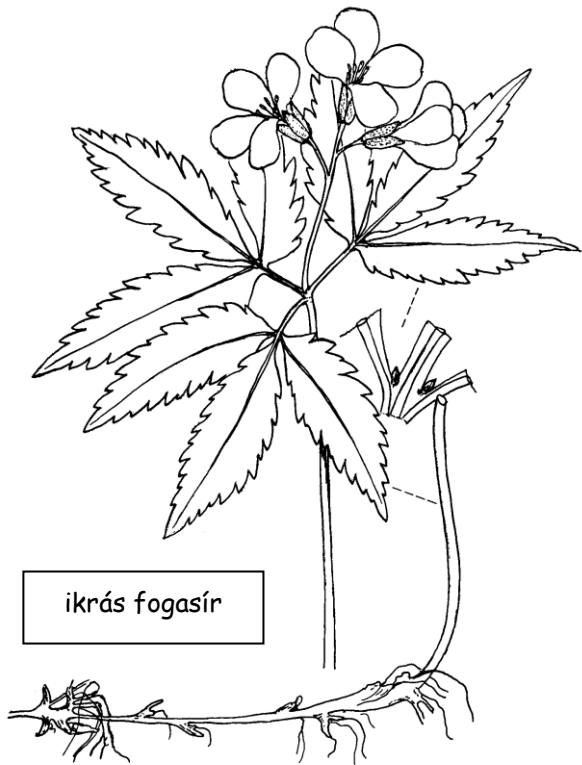
V. Kétszikű növények összehasonlítása (20 pont)

Írd a megfelelő betűjelet az állítások mögötti négyzetekbe annak megfelelően, hogy az állítás melyik növényre vonatkozik! Az 1-5. kérdésekre válaszolva minden növény betűjele szerepel egyszer, hasonlóan a 6-10., 11-15., 16-20. kérdéscsoportoknál is. Segítségképpen közöljük az öt növény rajzát is (forrás: Csapody Vera: Iconographia).

A) foltos bürök **B) takarmánylucerna** **C) fehér mécsvirág** **D) gyepűrózsa** **E) ikrás fogasír**

1)	hüvelytermése van	☐	11)	virágképlete: $CS_5 SZ_5 P_{10+10+10} T_{sok}$	☐
2)	becőtermése van	☐	12)	virágképlete: $CS_5 SZ_5 P_{5+5}$ vagy $T_{(5)}$	☐
3)	toktermése van	☐	13)	virágképlete: $CS_{2+2} SZ_4 P_{2+4} T_{(2)}$	☐
4)	csipkebogyó átermése van	☐	14)	virágképlete: $CS_5 SZ_5 P_5 T_{(2)}$	☐
5)	ikerkaszat-termése van	☐	15)	virágképlete: $CS_5 SZ_5 P_{(9)+1} T_1$	☐
6)	mérgező növény, a <i>konin</i> alkaloidot tartalmazza	☐	16)	az ernyősvirágzatúak családjának tagja	☐
7)	kárpáti bennszülött faj	☐	17)	a pillangósvirágúak családjának tagja	☐
8)	kétlaki növény	☐	18)	a keresztesvirágúak családjának tagja	☐
9)	cserjetermetű fásszárú növény	☐	19)	a rózsafélék családjának tagja	☐
10)	gyökérgümőiben nitrogénkötő baktériumok élnek	☐	20)	a szegfűvek családjának tagja	☐

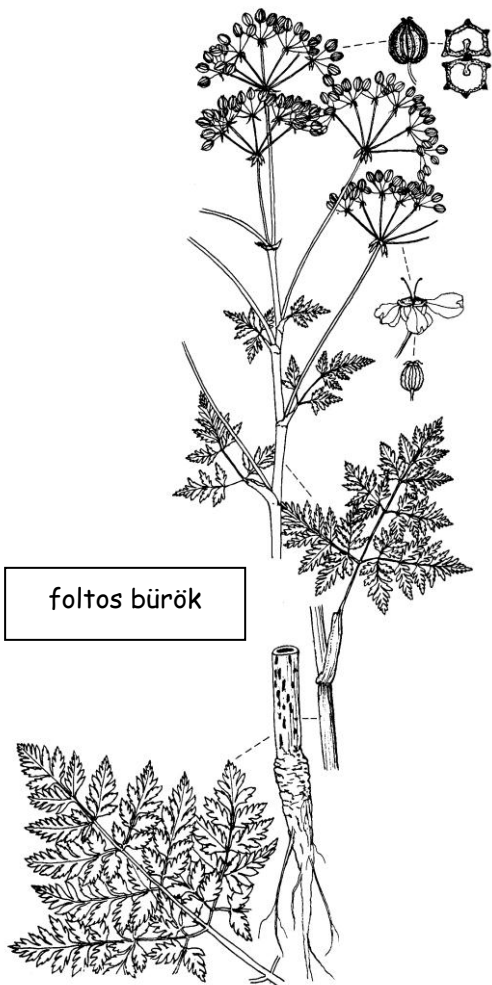

ikrás fogasír

takarmánylucerna

foltos bürök

fehér mécsvirág

VI. Kérdések a férgekéről (11 pont)

Válaszolj az alábbi, férgekkel kapcsolatos tesztkérdésekre!

1) Melyik állítás nem igaz a fonálférgekre?

- A) Módosult vesécskéjük van.
- B) Tápcsatorájuk három fő szakaszra tagolható.
- C) Áltestüreges állatok.
- D) Egynyílású tápcsatorájuk van.
- E) Váltivarúak.

7) Melyiknél található a nyereg nevű testrészt?

- A) Horgasfejű galandféreg
- B) Orvosi pióca
- C) Földigiliszta
- D) Tejfehér örvényféreg
- E) Egyiknél sem

2) Melyik állítás nem igaz a parazita férgekre?

- A) Találunk köztük külső és belső élősködőket is.
- B) Növényeken is élősködnek.
- C) Egyes fajok tápcsatornája visszafejlődött.
- D) A gyűrűsférgekhez egyik fajuk sem tartozik.
- E) Embert fertőző fajok is léteznek.

8) Melyik nem gyűrűsféreg?

- A) Sertés orsógiliszta
- B) Földigiliszta
- C) Csóvjó féreg
- D) Lónadály
- E) Orvosi pióca

3) Melyik állítás igaz?

- A) A földigiliszta különösen szelvényezett.
- B) Az orvosi pióca egyneműen szelvényezett.
- C) Az örvényféreg szelvényezett.
- D) A fonálféreg háti-hasi irányban lapítottak.
- E) A galandféreg szelvényezett.

9) A földigiliszta melyik szervrendszerén nem látható semmilyen mértékű szelvényezettség?

- A) Idegrendszer
- B) Kiválasztó rendszer
- C) Bőrizomtömlő
- D) Keringési rendszer
- E) Ivarszervek rendszere

4) Mely csoportok fajai hímnősek?

- A) Laposféreg és fonálféreg.
- B) Laposféreg és gyűrűsféreg.
- C) Fonálféreg és gyűrűsféreg.
- D) Laposféreg, fonálféreg és gyűrűsféreg.
- E) Egyik csoport sem.

10) Melyik csoportban fordul elő külső kopolyú, mint légzőszerv?

- A) Gyűrűsférgeknél
- B) Fonálférgeknél
- C) Laposférgeknél
- D) Mindhárom csoportban
- E) Egyik csoportban sem

5) Mi nem jellemző a gyűrűsférgeknél?

- A) Garatidegyűrű
- B) Zárt keringési rendszer
- C) Vesécske típusú kiválasztószerv
- D) Oxigént kötő vérfesték
- E) Belső csíralemez eredetű kopolyú

11) Milyen életmód nem fordul elő a férgek körében?

- A) Ragadozó
- B) Szaprofita
- C) Élősködő
- D) Szimbionta
- E) Mind előfordul

6) Melyik állítás nem igaz a férgekkel kapcsolatban?

- A) Valószínűleg őseiknél alakult ki a kétoldali testszimmetria.
- B) Belső szilárd vázuk nincs.
- C) Kültakarójuk egyrétegű hám, melyet kutikula fed.
- D) Minden fajnak háromszakaszos tápcsatornája van.
- E) Dúccidegrendszerük van.

VII. A tenger óriásai (5 pont)

Válaszolj az alábbi tesztkérdésekre!

1) Melyik állítás nem igaz az óriáscápaval kapcsolatban?

- F) Apró rákokkal és puhatestűekkel táplálkozik.
- G) Kopoltyúfedője hiányzik.
- H) 25 méteresre is megnőhet.
- I) Apró, kissé hátrahajló fogai vannak.
- J) Elevenszülő.

2) Melyik állítás nem igaz a tonhalal kapcsolatban?

- F) A feje mögötti pikkelyek megnagyobbodtak, páncéllá nőttek össze.
- G) Mell- és hasúszói a testén lévő barázdába illeszkednek.
- H) Nagy oxigénigényük miatt nyitott szájjal úsznak.
- I) Bizonyos mértékig szabályozni tudják testhőmérsékletüket.
- J) A farok alatti úszója hiányzik.

3) Melyik állítás nem igaz az elefántfókaval kapcsolatban?

- A) Szaporodás idején elhagyják a vizet.
- B) Nevüket a hím állat felfújható ormányáról kapták.
- C) Hímjének testtömege megközelíti a kisebb elefántokét.
- D) Fogazatuk sok egyforma, hegyes fogból áll.
- E) Fül- és orrnyílásaik elzárhatók.

4) Melyik állítás nem igaz az óriásbálnaval (kék bálnával) kapcsolatban?

- A) Szájpadlásáról szarulemezek (szilák) szárai lógnak le.
- B) Testtömege 100 tonna is lehet.
- C) Planktonevő.
- D) Orrnyílásuk a fejük tetején található.
- E) Hátsó végtagjai függőlegesen álló úszólemezzé módosultak.

5) Melyik állítás nem igaz a nagy fehér cápaval kapcsolatban?

- A) A hideg sarki vizek lakója.
- B) A táplálék megszerzésében leginkább a szaglására támaszkodik.
- C) Nincs úszóhólyagja, ezért állandóan úsznia kell, hogy ne süllyedjen le.
- D) Farokúszója részaránytalan.
- E) Vázát meszes porc építi fel.

VIII. Gombahatározás (10 pont)

Felsoroltunk 10 gombafajt. Keresd meg a helyüket a határozókulcsban, majd párosítsd a római számokkal a megfelelő betűjeleket!

A) Gyilkos galóca	A) Légyölő galóca
B) Gyűrűs tuskógomba	B) Lila pereszke
C) Ízletes vargánya	C) Nagy őzláb gomba
D) Kerti csiperke	D) Rizike
E) Keserűgomba	E) Sárga kénvirággomba

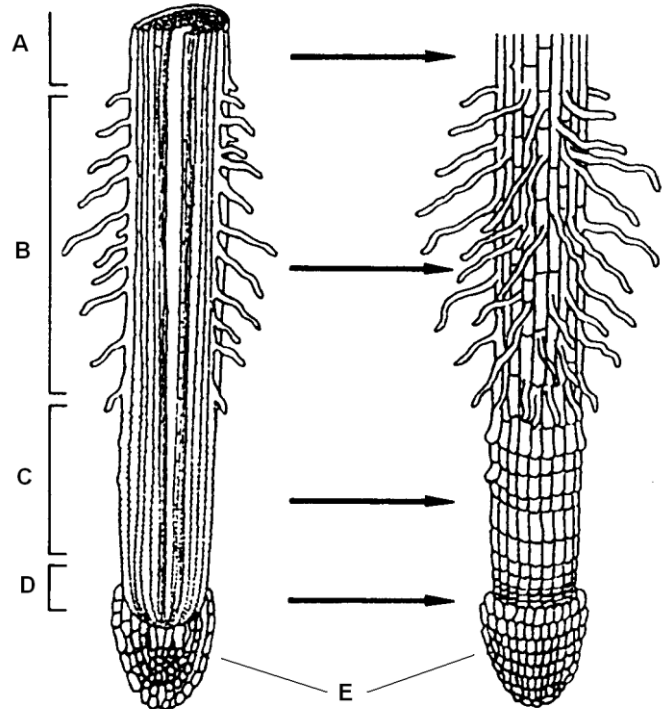
1. a	Termőteste tönkre, kalapra tagolódik, termőrétege lemezes	2	
b	Termőteste tönkre, kalapra tagolódik, termőrétege csöves. Nagytermetű, fehér húsú, jó ízű, jól szárítható gomba		→ I. faj
2. a	Van gallérja	3	
b	Nincs gallérja	6	
3. a	Bocskora is van; lemezei fehérek, sűrűn állnak, halálosan mérgező.		→ II. faj
b	Bocskora nincs, a kalapbőrön pikkelyek, foszlányok láthatók	4	
c	Bocskora nincs, kalapbőre fehér, csupasz, lemezei kezdetben rózsaszínűek, később megbarnulnak		→ III. faj
4. a	A pikkelyek, foszlányok könnyen letörölhetőek	5	
b	A pikkelyek nem törölhetőek le. A gomba karesú, nagy termetű, barna színű; tönkje alul bunkószerűen kiszélesedik. Ehető.		→ IV. faj
5. a	A gomba barna színű (mézszínű), lemezei is barnák. Ősszel terem, nyersen mérgező.		→ V. faj
b	Tönkje és lemeze fehér, a kalapbőr piros (fakulhat). Ősszel terem, mérgező (hallucinogén) gomba.		→ VI. faj
6. a	Megtörve a tölcséres alakú termőtestet, tejnedvet ereszt.	7	
b	Termőteste domború, legfeljebb idősebb korban tölcséres, megtörve nem ereszt tejnedvet	8	
7. a	Tejnedve narancsszínű, a kalapbőr eleinte fakó narancsszínű, idősebb korára zöldül; ugyanekkor színes, koncentrikus körök rajzolódnak ki rajta. Ehető.		→ VII. faj
b	A gomba matt fehér, a tejnedve is fehér. Keserű íze miatt csak sütvé ehető.		→ VIII. faj
8. a	Ősszel terem fatuskókon, csoportosan (csokrosan). Súlyosan mérgező.		→ IX. faj
b	Ősszel terem, avaron, nem csokrosan; de gyakran alkot boszorkánykört. Jó ízű, ehető gomba. Egyszínű lila.		→ X. faj

1) I. faj:	____	6) VI. faj:	____
2) II. faj:	____	7) VII. faj:	____
3) III. faj:	____	8) VIII. faj:	____
4) IV. faj:	____	9) IX. faj:	____
5) V. faj:	____	10) X. faj:	____

IX. A hajszálgöcker felépítése és működése (15 pont)

Írd a megfelelő betűjelet az állítások mögötti négyzetekbe annak megfelelően, hogy az állítás a fiatal gyöcker melyik – betűvel jelölt – részére, szakaszára vonatkozik!

1)	Szállítási zóna a neve	☐
2)	Sejtjei erősen megnyúlnak	☐
3)	Itt zajlik a tápanyagfelvétel	☐
4)	Sejtjei gyökérsavakat termelnek	☐
5)	Sejtjei erős auxinhatás alatt állnak	☐
6)	Gyökérszőrök zónája	☐
7)	Intenzíven osztódó sejtcsoport	☐
8)	Sejtjei citokininnek hatása alatt állnak	☐
9)	Ennek a sejtcsoportnak a neve: gyökérsüveg	☐
10)	Ebben a zónában kezdődik a sejtek differenciálódása	☐

11)	Ebben a zónában már minden állandósult szövet megjelenik	☐
12)	Sejtjeinek nagy magva, dús citoplazmája, vékony sejtfa van	☐
13)	E szakasz bőrszöveti sejtjeinek gyökérszőrei már elhaltak.	☐

14) Melyik növénycsoportnál találunk gyökérszőröket?

☐	F) Zártermő kétszikűeknél
G) Zártermő egyszikűeknél
H) Minden zártermőnél
I) Virágos növényeknél
J) Hajtásos növényeknél |
|--------------------------|--|

15) Melyik a helyes sorrend a hajszálgöcker szöveti rétegeire vonatkozóan? A felsorolás kívülről befelé értendő.

☐	A) Bőrszövet, központi henger, kéreg (benne a kambium és a szállítónyalábok).
B) Bőrszövet, kéreg, központi henger (benne a kambium és a szállítónyalábok).
C) Bőrszövet, kambium, kéreg, központi henger (benne a szállítónyalábok).
D) Kéreg, bőrszövet, kambium, központi henger (benne a szállítónyalábok).
E) Bőrszövet, kéreg, kambium, központi henger, szállítónyalábok. |
|--------------------------|--|

X. Növényi mozgások (15 pont)

Ebben a feladatban különféle növényi mozgásokat kell név szerint azonosítani és hozzárendelni a felsorolt példákhoz. Töltsd ki a táblázatot értelemszerűen!

Segítségként annyit elárulunk, hogy az első és a harmadik oszlopban (1-5. ill. 11-15. feladatok) minden betűt (A, B, C, D, E) egyszer kell elhelyezni. A második oszlopban a lehetséges A, B, C betűk közül valamelyiket vagy valamelyikeket többször is be kell írni!

A mozgásfajta neve		Példa
1)	-tropizmus	A növények a fény felé növekednek, a hajtásaik a fényforrás felé görbülnek.
2)	6)	11)
tigmo-	7)	12)
foto-	8)	13)
foto-	9)	A gyermekláncfű virága egy megfelelő inger hatására kinyílik.
3)	-taxis	14)
4)	10)	A futónövények szára vagy a kapaszkodó hajtásmódosulatok a támaszték köré csavarodva növekednek.
5)	-nasztia	15)

A) foto- B) geo- C) kemo- D) termo- E) tigmo-	A) –taxis B) –tropizmus C) –nasztia	A) a mohák hímivarsejtje a petesejt által termelt almasav ingerétől irányítva mozog. B) A növényi gyökér – más hatás hiányában, tehát alaphelyzetben – mindig lefelé nő. C) A mimóza levele érintés hatására lekonyul. D) A zöld szemesostorosok az akvárium megvilágított felében gyülekeznek. E) A tulipán leple melegben kinyílik, hidegben összecsukódik.
---	---	---